

Núm. 7 octubre – desembre 2006

En aquest número:

Editorial

De quin color és el Nadal? O, millor dit, de quins colors és? Dificilment ens imaginem aquestes dates sense llums als carrers, banderoles de coloraines i regals amb embolcalls llampants. Tampoc un Nadal sense il·lusió, màgia, trobades familiars, abraçades i bons desitjos. Però, a banda de fer-nos aflorar la part més sentimental, la coincidència del Nadal amb l'acabament de l'any fa que sigui una bona època per fer-ne balanç i per omplir l'agenda amb nous propòsits i refermar els que ja tenim.

Per a Ulls del Món aquest ha estat un any amb molta feina feta arreu, amb la mateixa dedicació de sempre i el mateix entusiasme. Hem consolidat tots els programes que tenim en marxa i hem endegat noves iniciatives com la formació per videoconferència, que s'ha revelat com una gran via que ens permet arribar més lluny, gastant menys recursos i oferint més qualitat en l'ensenyament.

Aquest 2006 ha estat també un any de celebracions: hem celebrat el nostre 5è aniversari, la qual cosa ens omple de satisfacció i ens encoratja a seguir endavant amb la lluita contra la ceguesa evitable, per tal que cada any siguin més les persones que puguin veure els colors del Nadal.

Molt bones festes a tothom!

NOTÍCIES

Nous voluntaris i noves tecnologies per a Bolívia

"Ulls de Moçambic" a tota marxa

Més formació, més ulleres i més atenció als nens sahrauís

Ponts solidaris amb el Sàhara

La Fundació estrena coordinadora de programes

5a Nit

"Ulls d'Inhambane" fa maletes cap a Donostia i Sitges

El "Festival de Cinema de Sitges" amb Ulls del Món

Ulls del Món es dona a conèixer en portuguès

L'ENTREVISTA

Patrícia Fernández-Deu entrevista a Lelo Méndez

Nous voluntaris i noves tecnologies per a Bolívia

El programa Ulls de Bolívia ha mantingut aquest darrer trimestre un ritme d'activitats ben intens compaginant acció i formació: mentre que del 10 al 26 de desembre s'ha desplaçat una comissió medicoquirúrgica per treballar a la zona d'El Alto, el 28 de novembre passat va iniciar-se el segon curs de formació teòrica per videoconferència, que va tenir una durada de 3 dies.

La quarta i darrera expedició de l'any al país andí ha suposat l'estrena dels doctors Andreu Coret i Jordi Gatell, ambdós de l'Institut d'Oftalmologia de Barcelona, i també de l'optomestrissa Francesc Gatell com a voluntaris de la Fundació. Completava el grup Vicente Herráez, el qual ja tenia experiència com a infermer instrumentista col·laborador d'Ulls del Món.

L'Hospital Municipal Boliviano Holandés ha estat el centre on l'equip ha efectuat la seva tasca, si bé el doctor Coret també s'ha desplaçat fins a La Paz per dur a terme un curs sobre la intervenció de cataractes per facoemulsificació a l'Institut Nacional de Oftamología.

Pel que fa al curs per videoconferència, es tracta d'una iniciativa que ja es va dur a terme amb èxit al mes de setembre. Aquesta segona edició, dedicada a la subespecialitat d'estrabisme, ha estat coordinada pel Dr. Josep Visa i impartida per ell mateix i els doctors Tirso Alonso i Alicia Galán. Com en l'anterior ocasió la seva realització ha estat possible gràcies al gest desinteressat d'Alcon Cusí, Fundación para la Cooperación y Salud Internacional Carlos III, Fundación ONCE América Latina i Techno Trends i s'engloba dins el Projecte de formació i actualització en subespecialitats oftalmològiques adreçat a professionals locals.

"Ulls de Moçambic" a tota marxa

Tradicionalment la tardor és una època en què, amb l'arribada del primer fred i la caiguda de les fulles, es respira un ambient de cansament generalitzat. Els voluntaris d'Ulls de Moçambic, però, no han pogut permetre's cap signe d'esgotament ja que l'octubre que han protagonitzat ha estat frenètic. Per una banda dues comissions han viatjat al país africà per treballar sobre el terreny (una a Inhambane i l'altra a Maputo) i, per una altra, també s'han impartit dos cursos de formació al mateix territori.

El 2 d'octubre va iniciar-se a l'Hospital Central de Maputo el segon curs de triagem, dedicat a la instrucció de personal sanitari bàsic i tècnic en el diagnòstic de patologies oculars, i finançat per Ulls del Món. Aquesta edició, que va comptar amb 24 assistents, va estar supervisada per la doctora Natercia –que el 2004 va realitzar un stage formatiu a Barcelona- i va córrer al càrrec de dos tècnics de l'hospital de la capital moçambiquesa.

Deu dies més tard, el mateix centre mèdic va ser també l'escenari on es va desenvolupar el tercer curs de l'any de formació en oculoplàstia, impartit pels doctors Mascaró i Prat. La seva comissió va romandre a Maputo del dia 13 fins al 21.

Pel que fa a la província d'Inhambane, un equip format per dos oftalmòlegs -els doctors Carlos Móser i Antoni Salvador-, i tres instrumentistes –Sara Burgués, Olga Valverde i Esther Vilalta- va desplaçar-s'hi el 20 d'octubre amb l'objectiu prioritari de combatre-hi les cataractes. L'expedició, que fins a mig novembre va treballar a l'Hospital Provincial d'Inhambane, va atendre més de 800 persones i en va operar prop de 200. També va realitzar una quinzena de xerrades encarades a fomentar la prevenció de les afeccions de la vista.

Totes les activitats han estat recolzades per Mayka Balaguer, tècnica d'Ulls de Moçambic, i Eugenio Longa, logista de la Fundació sobre el terreny.

Més formació, més ulleres i més atenció als nens sahrauís

Del 27 d'octubre a l'11 de novembre, va viatjar fins als campaments de Tindouf, a Algèria, un grup de quatre optometristes –Ma Isabel Barberà, de Múrcia; Maria Núñez, de La Corunya, i els barcelonins Mauro Pellegrini i Marta Senau- amb el doble objectiu d'efectuar revisions oculars a les escoles i d'ensenyar a òptics locals com realitzar-les.

Aquesta és la segona expedició que enguany es desplaça al Sàhara en el marc del Projecte d'enfortiment de les consultes i tallers d'òptica, que constitueix un focus de treball prioritari per a la Fundació. El mateix equip va fer donació al Ministeri de Salut de la RASD de 800 ulleres de sol, 850 de vista cansada i més de 450 muntures per a les consultes de Bol·la, Rabuni, Smara, Auserd i Al Aiún.

Seguidament, del 10 al 25 de novembre, la zona va rebre la visita d'una altra comissió, en aquest cas medicopediàtrica. El grup, integrat per tres oftalmòlogues – Ma Teresa Marieges, Isabel Méndez i Teresa Noguer-, l'anestesista Julia del Valle, les infermeres instrumentistes Mercedes Luzón i Soledad Ráfegas, l'optometrista Laura Ventosa i el logista Jaume Nebot, va atendre durant aquests quinze dies prop de 700 consultes, la meitat de les quals infantils, i va practicar 72 intervencions quirúrgiques.

El fotògraf Manel Esclusa i el periodista Jordi Muntaner, que acompanyaven els voluntaris, van encarregar-se de deixar constància fotogràfica i filmica de la labor realitzada.

Val a dir que el logista Jaume Nebot va participar en el viatge gràcies al conveni de cooperació que la Fundació manté amb Novartis Ophtalmics, l'empresa farmacèutica per a la qual treballa i que dóna suport any rere any a la Fundació en la seva activitat de cooperació internacional.

La darrera comissió d'Ulls del Sàhara de l'any ha estat, també, dedicada a la formació de tècnics locals. El responsable de dur-la a terme ha sigut un oftalmòleg voluntari, el doctor Ricardo Casaroli -secretari del Comitè Mèdic- a qui acompanyaven l'òptica

optometrista Mònica Boluda i la tècnica d'activitats d'òptica de la Fundació, Sandra Barroso.

El curs impartit per Casaroli, que va transcórrer amb èxit els primers nou dies de desembre, pretenia emfatitzar en el diagnòstic de les patologies oculars potenciant-ne la detecció precoç. Boluda, al seu torn, va aprofitar l'estada per muntar a les diferents wilayes els foròpters cedits per la Fundació al Ministeri de Salut del Govern de la RASD.

Ponts solidaris amb el Sàhara

Els sahrauís Hafdala Dahan Mohamed i Nafi Ahmed Buasria han arribat a Barcelona aquesta tardor acompanyats a la iniciativa pont de malalts, a través de la qual Ulls del Món trasllada a la ciutat els malalts que no poden ser tractats adequadament al seu país. Mentre que el primer és a Catalunya des del 18 d'octubre, el segon va arribar-hi el 2 de desembre.

El senyor Dahan va ser visitat el maig passat pel doctor Castellví, que va diagnosticar-li una trombosi a l'ull dret i una cataracta més glaucoma a l'esquerra que no podien ser intervingudes a les instal·lacions mèdiques dels campaments. Un cop aquí, han estat els doctors Ricardo Casaroli i Xavier Corretger els que s'han fet càrrec del seu tractament a l'Hospital Clínic.

Pel que fa al segon pacient, el senyor Buasria, està sent atès a l'Hospital de l'Esperança d'una patologia de retina greu que va diagnosticar-li la doctora Sales la primavera passada.

Tots dos s'allotgen a la Casa d'Acollida de Malalts Sahrauís de Sabadell.

La Fundació estrena coordinadora de programes

Montserrat Batlló és la nova coordinadora de programes d'Ulls del Món en substitució de Laia Blanch, que havia ocupat aquest càrrec a la Fundació des de 2005 i que recentment ha marxat al Regne Unit per ampliar la seva formació.

Batlló està involucrada amb el món de la cooperació des de fa anys i té una àmplia experiència en temes de salut i logística. Tot i que darrerament gestionava programes des de Barcelona, també ha controlat projectes en països tan distants com Angola, Guatemala, el Zaire, Croàcia, la Xina o Rwanda.

A Ulls del Món té l'encàrrec de gestionar les activitats de cooperació que du a terme la Fundació per tal d'anar, mica en mica, ampliant les línies d'intervenció i plantejant noves activitats.

5a Nit

Segons el diccionari anomenem nit a l'interval de temps en què no hi ha claror de dia, però de vegades les nits poden ser tan lluminoses i resplendents com un migdia d'agost. Un any més, el cinquè, "La nit dels Ulls del Món" s'ha convertit en una d'aquestes nits especials i màgiques, que ens revelen que la solidaritat es multiplica, escalfa i desprèn una energia que no té aturador.

Prop de 300 persones van donar suport a la Fundació Ulls del Món en la seva cita anual el passat 16 de novembre a l'Hotel Palace, l'antic Ritz, en una gala conduïda pels periodistes Àngels Barceló i Ramon Pellicer. Enguany va presidir la vetllada l'aleshores president de la Generalitat de Catalunya en funcions, Pasqual Maragall, coincidint amb el festeig dels cinc anys d'existència d'Ulls del Món.

El recital de Barbara Hendricks, acompanyada per Albert Guinovart al piano, va amenitzar el sopar, concebut com una festa per a recaptar fons per a la Fundació i informar sobre les activitats realitzades. Així, amb la seva aportació econòmica, els assistents - particulars, empreses, entitats i institucions de caire

divers- contribueixen a fer realitat la missió de l'organització: continuar obrint els ulls al món.

Aprofitant l'esdeveniment, el Patronat de la Fundació va fer al mateix Hotel Palace la segona reunió d'aquest 2006.

"Ulls d'Inhambane" fa maletes cap a Donostia i Sitges

L'exposició fotogràfica "Ulls d'Inhambane", produïda per la Fundació Ulls del Món i realitzada per la reportera gràfica Elisenda Pons ha viatjat aquesta tardor per terres basques i catalanes.

Així, entre el 18 i el 27 d'octubre s'ha pogut veure al Centre Cultural Egia de la capital guipuscoana en una exhibició emmarcada en el Festival Donostia EntreMundos, que pretén donar a conèixer diferents realitats culturals i els projectes que recolza l'Ajuntament d'aquesta localitat.

Per altra banda, a partir del 16 de desembre i fins que acabi l'any és la sala d'exposicions de l'Edifici Miramar de Sitges la que acull les obres de la fotògrafa. En aquest cas cal reconèixer el suport que ha rebut la Fundació de part de l'Ajuntament de Sitges i la Diputació de Barcelona per portar "Ulls d'Inhambane" a l'esmentat espai sitgetà.

La mostra pretén sensibilitzar la població en general i donar a conèixer la labor d'Ulls del Món a la província moçambiquesa d'Inhambane, situada a 450 km al nord de la capital del país, Maputo. Les fotos, 47 en total, van ser preses el maig de 2005 en l'expedició en què va participar Pons. El conjunt s'ha exposat ja en ciutats com Bilbao, l'Hospitalet de Llobregat i Gavà.

Elisenda Pons forma part de la plantilla de fotògrafs d'El Periódico i aquesta no és la seva primera col·laboració amb la Fundació; el 2001 ja va signar el reportatge fotogràfic "Ulls del Sàhara".

El "Festival de Cinema de Sitges" amb Ulls del Món

Sou dels que l'octubre passat vau atansar-vos fins a Sitges per veure alguna de les pel·lícules que van presentar-se al Sitges Festival Internacional de Cinema de Catalunya? Si la resposta és afirmativa heu de saber que 10 cèntims de l'entrada que vau pagar van anar a parar a la Fundació Ulls del Món per voluntat del Festival -que se solidaritza amb una entitat no lucrativa- i de l'ajuntament de la població, que també ha donat suport a la iniciativa. Així ho va comunicar el director del festival, Àngel Sala, durant l'acte d'inauguració a l'Auditori de Sitges, el dia 6 d'octubre.

La mostra, nascuda el 1968 com a 1a Setmana Internacional de Cinema Fantàstic i de Terror, és actualment un dels festivals de ficció amb més renom a escala mundial i atrau d'igual manera cinèfils i espectadors no iniciats en el gènere, tots incondicionals a la cita.

Que el cinema –una disciplina artística que necessita la vista i l'oïda per a ser gaudida plenament- aposti, a través d'un festival d'aquesta rellevància i a més fet a casa nostra, per recolzar la Fundació és un gest que ens omple de satisfacció i que esperem que animi altres organitzacions a donar suport a Ulls del Món.

Ulls del Món es dona a conèixer en portuguès

La Fundació ha participat aquest desembre en la 49a edició del Congrés de la Societat Portuguesa d'Oftalmologia, celebrat al Convento do Espinheiro, a Evora, entre els dies 7 i 9.

A banda de donar-se a conèixer des d'un estand informatiu, la Fundació va presentar-s'hi amb una xerrada divulgativa que la cap de Gabinet i Comunicació d'Ulls del Món, Elisenda Rom, va oferir-hi el darrer dia. Va acompanyar-la en l'acte l'oftalmòloga voluntària Lurdana Gomes, la qual va explicar la seva experiència a Moçambic. També van repartir-se entre els assistents uns fulletons que donaven una idea dels propòsits, els programes i la labor de la Fundació.

Aquests encontres entre professionals dels àmbits de l'oftalmologia i la cooperació són sempre una bona oportunitat per difondre arreu la tasca d'Ulls del Món i mantenir, alhora, un enriquidor intercanvi d'impressions sobre aspectes diversos: situacions viscudes, problemes del sector, recursos disponibles i avenç de les tècniques quirúrgiques i de diagnòstic, entre altres.

El balanç d'aquests tres dies ha estat més que positiu. Ulls del Món continua creixent en nombre de voluntaris i col·laboradors, la qual cosa significa que el nombre d'ulls que s'obren cada any també augmenta. Amb aquesta satisfacció cal continuar treballant.

L'Entrevista

Patrícia Fernández-Deu entrevista a:

Nom: Josep Ma Rafart Arumí

Edat: 51

Professió: médico

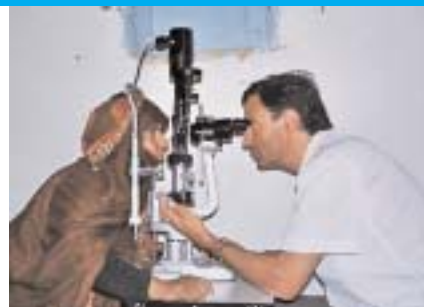
Vaig néixer i visc a: Vic

Estic en contacte amb Ulls del Món des de: l'any 2002.

Tet Rafart col·labora amb la Fundació pràcticament des dels seus inicis participant, com a mínim, en una expedició a l'any com a supervisor mèdic d'Ulls del Sàhara. Diu que per res del món deixaria aquesta feina altruista, que té un punt de màgia molt fort i especial. De la seva experiència com a voluntari i la seva visió de la salut oftalmològica del món, en parlem amb ell tot seguit.

Com vas començar la teva implicació amb Ulls del Món?

Va ser a través de la coneixença amb el Dr. Corcóstegui a qui vaig manifestar la meua il·lusió per poder participar en alguna comissió de la Fundació. Al cap de poc temps vaig rebre una trucada de la Dra. Nieto per si volia acompanyar-la a una expedició de prospecció a Moçambic per estudiar com podia ser la nostra col·laboració en aquell país. Aquesta expedició es va fer el juny del 2002.

En què consisteix exactament la teva feina de supervisor mèdic del programa Ulls dels Sàhara?

Essencialment consisteix en assessorar la tècnica responsable del Sàhara sobre qüestions mèdiques i en valorar la prioritització dels pacients que es van seleccionant per evacuar a la península amb la finalitat de rebre tractaments que allà no poden rebre.

Com es prepara una expedició mèdica als camps de refugiats de Tindouf? A banda de les qüestions materials, cal alguna preparació mental per emprendre un viatge d'aquestes característiques i amb una intenció tan concreta?

Per una banda hi ha tota la feina de fer els paquets del material que cal emportar-se, tenint en compte l'activitat que es pensa realitzar. Per altra banda, sí que és important que els components de cada expedició sàpiguen exactament on van, com hi van, com treballaran i com viuran allà. A cada un dels llocs a on va la Fundació la manera de viure i de treballar és molt diferent. Al Sàhara potser són més dures les condicions, tant per l'allotjament com per l'alimentació, i el fet que la nostra tasca s'ha de compaginar amb la que ja fan els professionals autòctons també suposa un entrebanc perquè fa que a vegades no es pugui fer tot el que es voldria.

He llegit que, en tornar d'una comissió al Sàhara, deies: El desert no et deixa indiferent. Quines sensacions produeix, què desperta?

Quan ets al mig del desert, almenys a mi m'ha passat, només et trobes tu mateix i el desert, et sents com sol en el món. No tens tot el que aquí acostumem a tenir al voltant i que ens dona la sensació de seguretat. Allà no et serveix de res el mòbil, la cartera plena, les targetes de crèdit i la proximitat d'un hospital... i la veritat és que no passa res, també es viu. Aquesta sensació, aquest sentir el silenci t'agrada o t'espanta, però en cap cas et deixa indiferent.

Quina ha estat l'experiència més colpidora que hi has viscut?

A part del que es diu sempre, i és veritat, que t'impresiona l'agraïment de la gent a qui ajudes i la cara de felicitat dels infants (cares alegres que ja costa veure per aquí); a mi el record que més m'ha quedat gravat és el que vaig viure durant l'anada als territoris alliberats el 2004. És curiós, però vaig fer una molt bona relació amb en Hanna, el xofer militar sahrauí

que ens acompanyava i guiava pel desert. Cap dels dos parlava la llengua de l'altre, tot i així hi havia molt moments en què tenies la sensació que no calien les paraules, amb una mirada t'enteniés perfectament. Aquesta solitud del desert a la vegada fa que estiguis més unit als que t'envolten i estimes.

Què és el que t'empeny a seguir treballant amb la Fundació?

El desig de col·laborar amb els objectius que des d'Ulls del Món pretenem aconseguir, que són seguir obrint els ulls a tantes persones com puguem i als llocs a on més ho necessiten.

Quines creus que han de ser les actuacions prioritàries en termes oftalmològics a escala mundial?

El més urgent seria poder eradicar les causes de ceguesa per cataractes, tan "fàcils" de tractar en el nostre medi, culpables del fet que hi hagi milions de persones cegues arreu.

Quin serà el proper projecte que duràs a terme amb Ulls del Món?

Probablement serà al febrer quan realitzarem una expedició a la part nord dels territoris alliberats, concretament a Tifariti, per a poder atendre la població militar i beduïna d'aquesta zona. Aquells que requereixin un tractament quirúrgic que allà no puguem fer seran derivats a Tindouf on, uns quants dies més tard, hi anirà una altra expedició medicoquirúrgica nostra.

Si no vols rebre aquest butlletí, només cal que ens contestis aquest missatge, indicant-nos que no te l'enviem més.

Carrer Tamarit 144-146

08015 Barcelona

Tel: 93 451 51 52

Fax: 93 451 47 77